

Inteligentní psychopati končí jako úspěšní politici, ti méně inteligentní ve vězení, tvrdí psycholog

- CZ24 News | 5. října 2021

Neschopnost pracovat s emocemi, a to jak s vlastními, tak s emocemi ostatních lidí, je jedním z významných diagnostických znaků psychopatie. Tu dnešní psychologie řadí mezi projevy poruchy osobnosti. „Být psychopat není trestné. Ale taky to není polehčující okolnost,“ říká pro Český rozhlas Plus doktor Stanislav Hájek, dlouholetý pracovník vězeňské služby.

Říká se, že svědomí dostihne každého. Podle Stanislava Hájka ale toto přísloví u některých lidí tak úplně neplatí. „Jsou lidé, kteří svědomí prostě nemají. Mají porušené vnímání sociální reality – tedy toho, co se s nimi děje, a toho, co se děje kolem nich,“ říká.

Inteligentní psychopati zpravidla končí jako politici, říká forenzní psycholog Stanislav Hájek

Právě absence svědomí je jedním z průvodních rysů nízké emoční inteligence. „Je to o tom, jak člověk umí zacházet s emocemi – nejen se svými, ale i s emocemi druhých. Mohli bychom tady mluvit o tom, co se nazývá empatií,“ vysvětluje Hájek.

Psychopati mezi námi

Ačkoliv obecná představa je, že psychopat je na první pohled rozpoznatelný potenciální vrah, skutečnost je mnohem méně nápadná. „Paul Babiak a Robert Hare ve své knize Hadi v oblecích aneb Psychopat jde do práce popsali asi šestnáct diagnostických znaků. A myslím si, že se tam spousta lidí najde,“ věří Hájek.

Psychopati ve skutečnosti mohou žít poměrně normální a úspěšné životy.

„Podle těchto autorů jsou dva druhy psychopatů – ti inteligentní, kteří mají vzdělání, mají spoustu titulů, ale jsou to prostě osoby, které vykazují ty znaky. Ti pak zpravidla končí v politice a jsou tam velmi úspěšní. Anebo končí v podnikatelské sféře. A pak jsou ti méně inteligentní – ti končí v kriminále,“ dodává psycholog.

Zkrotit takového člověka přitom bývá prakticky nemožné. „Jediná obrana je od takového člověka utéct. S psychopatem se žít nedá,“ varuje Hájek.

Náprava? Spíše ne

Podobně problematická je nejen změna psychopatů, ale i delikventů obecně. Trest totiž člověka většinou nezmění. „I proto jsem souhlasil s tím, aby se celá ta organizace přejmenovala a nejmenovala se Sbor nápravné výchovy, ale aby to byla vězeňská služba. Protože ono je to především o věznění těch lidí,“ připouští dlouholetý pracovník služby.

Napravení vězni jsou tak ve skutečnosti spíše výjimkami potvrzujícími pravidlo. „Za svou dlouhou praxi jsem zažil spíš to, že trest člověka nenapraví, ale změní mu uspořádání hodnot nebo cílů. Bylo

to ale v ojedinělých případech. Ale nejsou to ani procenta," říká Hájek.

Jaký je tedy účel trestu? „To není jednoznačné. V první řadě jde o izolaci pachatele od společnosti. Aby byla společnost od takových lidí chráněna, protože jak v minulosti, tak v současnosti - a dost se obávám, že i v budoucnosti - nebudeme umět s těmi lidmi zacházet tak, aby se změnili. Oni už jsou takoví a jiní nebudou," konstatuje forenzní psycholog Stanislav Hájek.

Autor: Jana Klusáková, Ondřej Skácel